

Śródka, Andrzej

Sprawozdanie z działalności statutowej Instytutu Historii Nauki PAN w 1996 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 42/2, 211-220

1997

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ
INSTYTUTU HISTORII NAUKI PAN W 1996 R.

Osiągnięcia prac badawczych, prowadzonych w roku 1996, mieszczą się w następujących dziedzinach:

- I. Udział Europy środkowo-wschodniej w recepcji i formowaniu nauki nowożytnej,
- II. Staropolska kultura umysłowa i oświata – Polska w Europie XVI i XVII wieku,
- III. Wybrane zagadnienia z historii nauki i edukacji na ziemiach polskich w okresie oświecenia na tle ogólnoeuropejskim,
- IV. Europejska wspólnota intelektualna i pedagogiczna epoki nowożytnej,
- V. Nauki szczegółowe w XIX i XX wieku, rozwój szkół średnich i wyższych oraz działalność towarzystw naukowych,
- VI. Metodologia historii nauki oraz historia metod naukowych i metodologii nauk przyrodniczych.

I. UDZIAŁ EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ
W RECEPCJI I FORMOWANIU NAUKI NOWOŻYTNEJ.

I.1. Wczesne przejawy udziału Polski w nauce łacińskiej Europy

J. Burchardt ukończył porównanie serii I i II rękopisów *Perspektywy* Witelona i określił ich wartość z punktu widzenia przyszłego wydawcy krytycznego oraz przygotował dużą część edycji krytycznej *Aggregatum Medicinarium Simplicium* Tomasa z Wrocławia i rozpoczął prace nad indeksami do *Higieny* tegoż autora. P. Czartoryski kontynuował prace redakcyjne nad tomem III *Dzieł wszystkich M. Kopernika*. J. Soszyński zakończył prace edytorskie nad pierwszym z odnalezionych spisów ksiąg grodzkich i ziemskich z 1648 r. ziemi bielskiej, kontynuował prace nad wyszukiwaniem, nieobjętych dotychczas kwerendą, powstałych przed XIV wiekiem rękopisów średniowiecznych kodeksów w zbiorach polskich oraz rozpoczął prace nad zweryfikowaniem danych opisanych wcześniej repertoriów i nad uzupełnieniem kwerendy odnośnie bibliografii poszczególnych kodeksów. Prowadził ponadto dalsze prace nad szczegółowym odczytaniem treści Sakramentarza Tynieckiego i nad interpretacją krytyczną treści kroniki uniwersalnej,

stanowiącej główną część rękopisu kodeksu wilanowskiego, będącego własnością opata świętokrzyskiego – Michała z Kleparza oraz rozpoczął badania nad znajdującymi się w Bibliotece Narodowej odpisami XIV-wiecznej franciszkańskiej kroniki zakonnej. J. Włodarczyk ukończył wstępne prace edytorskie nad przekładem na język polski traktatu Jana Heweliusza *O ruchu libracyjnym księżyca*, stawiając punkt wyjścia dla badań nad związkami między obserwacją i teorią w astronomii przednewtonowskiej. W. Wójcik kontynuował badania nad źródłami naukowymi i filozoficznymi matematyki XIX-wiecznej, stwierdzając zakwestionowanie przez nią (głównie w osobie B. Riemanna) obowiązującego od XVII wieku kryterium prawdy i powstanie m.in. wskutek tego nowych koncepcji naukowych w zakresie teorii mnogości i topologii.

I.2. Rozwój kultury umysłowej – źródłowe badania nauki w średniowieczu i wczesnych czasach nowożytnych (filozofia, matematyka, astronomia i nauki przyrodnicze)

J. Dobrzycki zakończył opracowanie kartograficzne atlasu nieba gwiazdzistego 2000.0 oraz ujawnił (wraz z R. Kremerem z Darthmouth College) podejmowane w końcu XV wieku nowatorskie rozwiązania problemów astronomii matematycznej z uwzględnieniem wpływów arabskich. M. Frankowska-Terlecka kontynuowała badania nad pojęciem natury w dziełach filozoficzno-literackich XII i XIII wieku oraz kierowała zespołowymi pracami nad tłumaczeniem XII- i XVI-wiecznych tekstów filozoficznych, przeznaczonych do przygotowywanej ich antologii. A. Matuszewski kontynuował – we współpracy z uniwersytetem w Sheffield – końcowe prace nad wydaniem korespondencji Jana Jonstona z Samuelem Hartlibem. G. Rosińska przeprowadziła badania źródłowe w zakresie osiągnięć i rozwoju matematyki w epoce renesansu i wczesnej epoki nowożytnej, m.in. XV-wiecznego wykładu przestrzeni euklidesowych, źródeł niektórych pojęć matematycznych u G. Bianchiniego, R. Bombelliego i Kartezjusza oraz dróg przekazywania pewnych poglądów i teorii algebraicznych z Włoch do Europy Centralnej w XV wieku. A. Słomczyńska pracowała nad monograficznym ujęciem recepcji *Ekonomiki* Arystotelesa w Europie, ukazując historię tekstu i jego przetworzenia w przekładach łacińskich i narodowych, a także w komentarzach średniowiecznych i późniejszych (m.in. odczytała z rękopisu i przygotowała do wydania komentarz św. Tomasza z Akwinu i rozpoczęła prace nad krytycznym wydaniem przekładu Sebastiana Petrycego). M. Zgórzak przygotował i ukończył pracę doktorską pt. *Myśl społeczna Grzegorza z Arezzo na podstawie komentarza jego autorstwa do «Farsalii» Lukana*. I. Żbikowska rozpoczęła w Babylonian Collection of Yale University badania nad nieznanymi dotąd babilońskimi tekstami klinowymi o treści astronomicznej i astrologicznej, przygotowując w konsekwencji ich tłumaczenie i ogólny komentarz naukowy.

II. STAROPOLSKA KULTURA UMYŚLOWA I OŚWIATA – POLSKA W EUROPIE XVI I XVII WIEKU

J. Dobrzycki pogłębił ocenę stanu nauki w Polsce XVII w. na podstawie weryfikacji źródeł krakowskich i uppsalskich. J. Kurkowski przygotował tekst poświęcony dziejom kolegium i szkoły pijarskiej w Radomiu w XVI i XVII wieku, a zwłaszcza fundacjom, sprawom finansowym, stanowi materialnemu budynków, działalności biblioteki i teatru szkolnego, programom nauczania, nauczycielom i uczniom. A. Matuszewski kontynuował pod kierunkiem prof. T. Bieńkowskiego prace nad zagadnieniem odrębności i stereotypowości życia umysłowego w Lesznie. W. Sokołowski prowadził kwerendy związane z działalnością artystyczną, literacką, naukową i z mecenatem kulturalnym sekretarzy królewskich w latach 1575–1648. K. Targosz ukończyła prace edytorskie nad swoją książką *Sawantki w Polsce XVII wieku...*, będącą pierwszym opracowaniem na ten temat, wpisującym problematykę polską w żywo rozwijające się w krajach zachodnich analogiczne badania nad prądami emancypacyjnymi kobiet. Prowadziła też prace nad wydaną w Paryżu w 1858 r. relacją nieznanego z nazwiska księdza, przebywającego w latach 1688–1689 na dworze króla Jana III Sobieskiego; przede wszystkim dokonała analizy i przedstawiła zawartość całego dzieła oraz przybliżyła osobę samego jej autora, znanego w dalszym ciągu jedynie z inicjałów „F.D.S.”.

III. WYBRANE ZAGADNIENIA Z HISTORII NAUKI I EDUKACJI NA ZIEMIACH POLSKICH W OKRESIE OŚWIECENIA NA TLE OGÓLNOEUROPEJSKIM

M. Affek przygotowywał rozprawę habilitacyjną, dotyczącą edukacyjnych i prawnohistorycznych koncepcji Tadeusza Czackiego, dając mało znany obraz tego historyka i bibliofila, jako autora koncepcji „wolności uporządkowanej”, opartej na silnej władzy królewskiej, dziedziczości tronu i zniesieniu „liberum veto”, odnalazł przy tym korespondencję Czackiego z J.M. Ossolińskim i H. Kołłątajem z lat 1801–1805. P. Komorowski kontynuował zaawansowaną pracę habilitacyjną na temat angielskiej myśli historycznej wieku oświecenia (H. Bolingbroke, W. Robertson i E. Gibbon) i jej recepcji przez polską historiografię czasów stanisławowskich. J. Kurkowski kontynuował zaawansowaną pracę habilitacyjną na temat XVIII-wiecznego edytorstwa źródeł historycznych i historycznoprawnych w Rzeczypospolitej. A. Nojszewski podjął prace nad rolą kolegium pijarskiego w Podolinie na Spiszu w kształtowaniu elity intelektualnej polskich pijarów doby oświecenia. I. Stasiewicz-Jasiukowa kontynuowała badania nad działalnością Kazimierza Narbutta w Towarzystwie do Ksiąg Elementarnych, przewartościowując dotychczasowe oceny całokształtu jego działalności, ukazując K. Narbutta jako aktywnego członka Towarzystwa i jako zasłużonego tłumacza

na język polski różnojęzycznych dzieł o różnej treści naukowej i religijnej, a także jako zsekularyzowanego pijara, umiejętnie łączącego pracę naukową, pedagogiczną i duszpasterską.

IV. EUROPEJSKA WSPÓLNOTA INTELEKTUALNA I PEDAGOGICZNA EPOKI NOWOŻYTNEJ

T. Bieńkowski przygotował dalszą część książki ukazującej obraz edukacji szkolnej i potocznej świadomości naukowej w Polsce od XV do połowy XVIII wieku oraz zweryfikował do druku i częściowo uzupełnił przekład na język polski jezuickiego *Ratio studiorum* z 1599 r. M. Malewicz i J. Piskurewicz przygotowali do wydania i opracowali merytorycznie korespondencję Marii Skłodowskiej-Curie z uczonymi Europy Środkowej i Wschodniej. J. Miąso kontynuował badania nad dziejami edukacji narodowej w okresie zaborów, ujmowanymi na tle europejskiego kontekstu porównawczego, z uwzględnieniem zarówno czynników politycznych, ekonomicznych i ideologicznych, jak i funkcji społecznych szkoły; ponadto przedstawił szczegółowo problemy edukacji robotników i chłopów w Królestwie Polskim w latach 1864–1914, ruchu społeczno-oświatowego w latach 1905–1914, jak i działalność edukacyjną Kościoła katolickiego w środowiskach robotniczych po 1905 r. A. Nojszewski opracował bibliografię wybitnego intelektualisty międzynarodowej rangi, prof. Waldemara Voiségo, ustalając liczbę prac na 236 pozycji. M. Pasztor kontynuowała w Paryżu kwerendy zbiorów archiwalnych w związku z przygotowywaną pracą habilitacyjną na temat obrazu Polski w oczach francuskich elit politycznych w latach 1924–1939: akt min. Spraw Zagranicznych, archiwaliów dotyczących spraw morskich, dokumentów prywatnych niektórych dyplomatów, komisji senackich i akt odnośnie do stosunków ekonomicznych polsko-francuskich okresu 1923–1937. J. Róźwicz kontynuował badania nad organizacją polskich środowisk naukowych w Petersburgu, Moskwie i Kijowie w latach 1857–1918, Polakami pracującymi naukowo-dydaktycznie i działającymi w organizacjach studenckich w uczelniach rosyjskich oraz nad związkami Polaków i polskich instytucji naukowych z akademiami nauk narodów słowiańskich.

I. Stasiewicz-Jasiukowa opracowała biografię prof. Waldemara Voiségo, kreśląc psychologiczną sylwetkę intelektualisty o międzynarodowej randze, a także podejmując próbę przedstawienia początków instytucjonalizacji w Polsce tak specyficznej dyscypliny, jak historia nauki.

V. NAUKI SZCZEGÓŁOWE W XIX I XX WIEKU,
ROZWÓJ SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH
ORAZ DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTW NAUKOWYCH

I. Arabas zbadała treść polskich podręczników zoologii i farmacji z początków XX w., wyszukując występujące tam leki pochodzenia zwierzęcego, a także zgromadziła pełny wykaz tego typu preparatów, wymienionych w czasopiśmie „Wisła” w latach 1887–1906; ponadto odnalazła w bibliotece gimnazjum i liceum w Kieżmarku wiele nieskatalogowanych czasopism, rozpraw doktorskich i książek medycznych, dotyczących stosowania leków pochodzenia zwierzęcego. Przeprowadzona przez nią kwerenda zbiorów archiwalnych czterech bibliotek w Japonii, wskazała na duże znaczenie stosowania owadów jako leków. J. Babicz opracowywał materiały do *Statystycznego Atlasu Królestwa Polskiego* za rok 1840. J. Babicz i D. Kozłowska rozpoczęli pracę nad bibliografią map, planów twierdz i miast południowych wybrzeży Bałtyku w celu stworzenia pełnego katalogu bibliograficznego, dotyczącego materiałów kartograficznych tego regionu. K. Bartnicka kontynuowała badania nad reformami w Uniwersytecie Wileńskim w latach 1816–1832 i rolą społeczną uniwersytetów na przełomie XVIII i XIX wieku oraz zbierała materiały do działalności młodzieży uniwersyteckiej w Wilnie i do biografii Michała Pełki-Polińskiego. A. Biernacki prowadził badania biografistyczne, dotyczące polskich krytyków literackich i literaturoznawców przełomu XIX i XX wieku. J. Chodakowska kontynuowała badania nad kształceniem nauczycieli w szkołach wyższych II Rzeczypospolitej, koncentrując się na problematyce warunków kształcenia nauczycieli szkół średnich w końcowym okresie zaborów i odbudowy szkolnictwa wyższego w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości. K. Dormus ukończyła pracę doktorską *Rozwój form wychowania estetycznego w Krakowie w latach 1850–1914*, w której – na podstawie analizy m.in. galicyjskiej i warszawskiej prasy pedagogicznej, sprawozdań szkolnych, raportów Rady Szkolnej Krajowej, pamiętników i korespondencji prywatnych – prześledziła proces upowszechniania się nowych koncepcji wychowania estetycznego na terenie Galicji na tle europejskich prądów pedagogicznych, związanych z nurtem „nowego wychowania”. H. Hołda-Różiewicz kontynuowała prace nad związkami dorobku socjologicznego J. Supińskiego z treściami podręczników Komisji Edukacji Narodowej i nad wpływem warszawskiego środowiska naukowego na jego dorobek socjologiczny. R. Jakubów zebrał materiał źródłowy do opracowania polityki oświatowej w Polsce w latach 1944–1956, zwłaszcza pod kątem stanu materialnego i kadrowego szkolnictwa i reform systemu oświatowego. M. Kokowski kontynuował szczegółową analizę termodynamicznych, kinetyczno-molekularnych, epistemologicznych koncepcji W. Natansona. P. Komorowski przeprowadził kwerendy i badania w archiwum OO. pijarów w Krakowie nad dziejami kolegium pijarskiego w Lidzie na Białorusi w okresie międzywojennym. B. Kuźnicka przeprowadziła badania źródłoznawcze i analityczne z zakresu stosowania

roślin narkotycznych w lecznictwie i kulturze obrzędowej wsi polskiej w XIX wieku, uzyskując nowe dane na temat częstych wówczas zatruc narkotykami roślinnymi, a także charakterystyki i sposobu izolacji z roślin alkaloidów o działaniu narkotycznym. Ponadto rozpoczęła pionierskie w Polsce prace nad problematyką ekologii człowieka z punktu widzenia jego związków ze środowiskiem przyrodniczym i postępującą cywilizacją. H. Lichocka przeprowadziła kwerendę polskojęzycznej prasy z I połowy XIX wieku pod kątem zagadnienia roślin, jako surowców do otrzymywania organicznych substancji chemicznych; na podstawie poszukiwań bibliotecznych na terenie Słowenii stwierdziła istnienie związków między tamtejszym środowiskiem naukowym a lwowskimi i krakowskimi ośrodkami naukowymi. J. Malicki przeprowadził kwerendę biblioteczną i archiwalną, dotyczącą działalności Instytutu Wschodniego w Wilnie w latach 30-tych obecnego stulecia, analizując zwłaszcza prasę polską z okresu władzy litewskiej (X 1939–VI 1940). B. Orłowski współpracował, zredagował i wydał tom VII *Słownika biograficznego techników polskich*, przygotował rozdział o polskich zabytkach techniki do skryptu Towarzystwa Ochrony Zabytków i opracował materiały do oddanego do druku artykułu na temat racjonalnego przekazu informacji o osiągnięciach technicznych w mitach greckich. J. Piskurewicz ukończył syntetyczną pracę nad dziejami Polskiej Akademii Umiejętności w dwudziestolecium międzywojennym. B. Płonka-Syroka kontynuowała badania nad niematerialistycznym nurtem medycyny niemieckiej okresu romantyzmu; ponadto opracowała zbiór studiów, obejmujących zagadnienia medycyny i człowieka chorego w literaturze i sztukach pięknych. J. Schiller przeprowadziła szczegółowe kwerendy archiwalne, niezbędne do uzupełnienia danych bibliograficznych do biogramów nauczycieli warszawskich w jej pracy doktorskiej oraz do przygotowania artykułu o nauczycielkach warszawskich żeńskich szkół średnich rządowych I połowy XIX wieku. I. Stasiewicz-Jasiukowa współpracowała książkę *Wiktor Dega znany i nieznan*, opartą na – w znacznej mierze nieznanym dotąd – materiałach źródłowych m.in. na publikowanych po raz pierwszy 36 listach Degi z lat 1980–1993, ukazujących mało znane cechy osobowości profesora, a także dotyczących polskiej szkoły rehabilitacji i polskiego modelu ortopedii rehabilitacyjnej. A. Śródka ukończył prace nad przygotowaniem do druku kolejnego tomu książki *Uczni polscy XIX–XX stulecia* oraz opracował artykuły na temat pionierskich metod operacyjnych jamy brzusznej i koncepcji etiopatogenezy choroby nowotworowej, przedstawionych przez chirurgów polskich na przełomie XIX i XX w. R. Terlecki opracował obszerny artykuł o historii Towarzystwa Kursów Naukowych w latach 1978–1982, z uwzględnieniem działalności tzw. uniwersytetu latającego (1976–1978). B. Urbanek kontynuowała badania nad zagadnieniem utylitaryzmu oświeceniowego i działalności charytatywnej w kontekście opieki nad chorym w XIX wieku; ponadto zakończyła kwerendy i opracowała polskie rękopisy medyczne, znajdujące się w Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk oraz przygotowała do druku i wydała – redagowany przez Z. Podgórską-Klawe – zeszyt

IV tomu I *Słownika biograficznego polskich nauk medycznych XX wieku*. W. Wernerowa przygotowała do wydania topograficzny opis parafii dekanatu olwickiego z 1784 r. B. Wysakowska kontynuowała kwerendy polskich czasopism fachowych odnośnie badań prowadzonych w latach 1970–1995 nad konopiami i ich składnikami czynnymi. S. Zamecki opracowywał materiały do książki *Powstanie koncepcji atomistyczno-molekularnych w chemii. Aspekty empiryczne i teoretyczne* oraz zbierał materiały do kwestii minimalistycznych i maksymalistycznych tendencji w badaniach fizykochemików warszawskich do 1939 r. L. Zasztowt ukończył prace nad szkolnictwem na ziemiach litewskich i ruskich dawnej Rzeczypospolitej (praca habilitacyjna), działalnością szkół nielegalnych w Wileńskim Okręgu Naukowym w latach 70-tych XIX wieku oraz nad stratyfikacją społeczną w szkołach rosyjskich i systemem edukacyjnym w zachodnich guberniach Cesarstwa Rosyjskiego w ubiegłym stuleciu.

VI. METODOLOGIA HISTORII NAUKI ORAZ HISTORIA METOD NAUKOWYCH I METODOLOGIA NAUK PRZYRODNICZYCH

J. Jeszke prowadził badania nad zagadnieniem kształtowania się świadomości metodologicznej polskich historyków medycyny, a zwłaszcza nad określeniem specyfiki uprawiania tej dyscypliny w polskich warunkach i cech – również w ujęciu ewolucyjnym – zawodowego badacza historii medycyny; kończył też prace nad dziejami polskiej historiografii medycznej do 1919 r. M. Kokowski kontynuował prace krytyczne nad kuhnowską interpretacją „rewolucji kopernikańskiej” w świetle sformułowanej przez niego koncepcji hipotetyczno-dedukcyjnej metody myślenia korespondencyjnego. B. Płonka-Syroka opracowała rozszerzoną wersję bibliografii źródeł i opracowań, dotyczących niematerialistycznego nurtu niemieckiej medycyny w XVIII i w I połowie XIX wieku. M. Troszyński opracowywał materiały źródłowe i pomocnicze do zagadnienia historii konkordancji jako statystycznej metody badań tekstowych. B. Urbanek przeprowadziła kwerendę biblioteczną starodruków Głównej Biblioteki Lekarskiej pod kątem najstarszego polskiego słownictwa medycznego. W. Wernerowa uzupełniała zestawiony materiał i adnotacje dotyczące pozycji bibliografii polskiej historii geografii i kartografii za lata 1991–1995. S. Zamecki zbierał materiały do opracowania, zawartych w pismach Williama Whewella, zagadnień historycznonaukowych i filozoficznych.

WYMIANA ZAGRANICZNA

Współpraca z Instytutem Historii Litwy Republiki Litewskiej (w ramach umowy bezpośredniej) obejmuje przede wszystkim studia nad dorobkiem uniwersytetu i innych instytucji naukowych Wilna i ich rolą dla nauki i kultury obu krajów.

Środki przyznawane przez władze centralne na wymianę bezdewizową umożliwiły wyjazdy studyjne do Izraela, Słowenii, na Słowację i Ukrainę.

Współpraca i wymiana w trybie bezpośrednich kontaktów objęła Instytut Sudhoffa (Lipsk), Smithsonian Institution (Washington), Musée Curie (Paryż), Osaka University i Konan Women's University w Kobe (Japonia), Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie (Paryż), Dartmouth College i Yale University (USA), University of Sheffield (Wlk. Brytania).

Czesko-polskie przedsięwzięcie badawczo-edytorskie zaowocowało wydaniem *Repertorium auctorum Bohemorum* P. Spunara w ramach *Studia Copernicana* (umowa z Instytutem badań nad Antykiem [Ustav pro klasicka studia] Czeskiej Akademii Nauk).

ZESPOŁY

W roku sprawozdawczym aktywnie działały zespoły Historii Nauk Medycznych i Historii Kartografii. Działalność zespołów odzwierciedlają publikacje i sesje naukowe.

W pracach Zespołu Historii Nauk Medycznych, kierowanego przez doc. dr Z. Podgórską-Klawe, uczestniczyli specjaliści z uniwersytetów Poznania, Warszawy i Wrocławia, akademii medycznych Łodzi, Poznania i Wrocławia oraz Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu.

Zespół Historii Kartografii, pod kierunkiem prof. S. Alexandrowicza, skupia 11 specjalistów ze środowisk akademickich Gdańska, Krakowa, Olsztyna, Szczecina, Torunia, Warszawy i Wrocławia.

SESJE I KONFERENCJE

- (1) *Medycyna i człowiek chory w literaturze i sztuce*. Wrocław, 30 maja.
- (2) *XVII Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii*. Szczecin, 7–8 września.
- (3) *Postęp czy upadek – wstępna próba oceny stanu i rozwoju techniki w PRL*. Sesja zorganizowana wspólnie z PTHT. Warszawa, 20 września.
- (4) *Historyk nauk medycznych wobec inspiracji badawczych. Teoria i tradycja*. Poznań, 18–19 października.
- (5) Sesja naukowa poświęcona pamięci prof. Waldemara Voiségo (zorganizowana przez Zakład Historii Nauk Społecznych IHN); Warszawa, 14 listopada.
- (6) *Dziewiętnastowieczna metodyka postępowania lekarskiego. Teoria a praktyka medyczna*. Warszawa. 13 grudnia.

- (7) *Kontekst odkrycia w dziejach dziedziny nauki*. Comiesięczne posiedzenia seminaryjne o zasięgu ogólnopolskim, skupiające przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych i filozoficznych, organizowane wspólnie z Instytutem Filozofii i Socjologii PAN.

STOPNIE AKADEMICKIE. DYDAKTYKA

Rada Naukowa IHN nadała stopień doktora Cezaremu Domańskiemu (z Lublina); stopnie doktora habilitowanego dr Wandzie Mossakowskiej, dr Januszowi Skarbkowi, dr Janowi Piskurewiczowi. Doc. dr hab. Andrzej Śródka uzyskał tytuł profesora. Stypendium doktorskie otrzymała jedna, stypendia habilitacyjne pięć osób (do maja 1996 r.). Działalność dydaktyczną prowadziło 25 osób w sześciu wyższych uczelniach w Warszawie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Łowiczu i Pułtusku (16 prac magisterskich i 61 dyplomów licencjackich).

PROJEKTY BADAWCZE (granty) KBN

– realizowane przez Instytut:

Staropolski świat nauki [kier. J. Dobrzycki];

Korespondencja M. Skłodowskiej-Curie z uczonymi z Europy środkowej i wschodniej [kier. J. Piskurewicz];

Medycyna niemiecka nurtu niematerialistycznego i polska recepcja jej teorii i doktryn w XIX w. [kier. B. Płonka-Syroka];

– poza Instytutem:

Antologia tekstów filozoficznych średniowiecza [M. Frankowska-Terlecka];

– zagraniczne:

Repertorium auctorum Bohemorum [P. Spunar].

WYRÓŻNIENIA

Marek Troszyński – Towarzystwo Popierania i Krzewienia Nauk: III nagroda w konkursie ogólnopolskim im. Klemensa Szaniawskiego za pracę doktorską *Raptularz Słowackiego. Filologia i poetyka*.

INFORMACJE OGÓLNE

Stan osobowy w końcu roku wyniósł 57 osób, w tym 45 pracowników naukowych. Od stycznia 1996 r. zatrudniony został prof. dr Andrzej Śródka; mgr Artur Nojszewski został przeniesiony ze stanowiska inżynierijno-technicznego na stanowisko starszego asystenta.

Instytut należy do kategorii A w systemie klasyfikacji Komitetu Badań Naukowych. Dotacja KBN na działalność statutową wyniosła 1.134.800 zł (w roku 1995 875.000 zł). Na tzw. działalność ogólnotechniczną, obejmującą m.in. koszty druku książek i czasopism, Instytut uzyskał dotację z Polskiej Akademii Nauk w wysokości 30 000 zł (w latach poprzednich wynosiła ona: 150 000 zł w r. 1993, 25 500 w roku 1994, 37 000 w roku 1995). Opublikowano łącznie 10 pozycji, w tym wydawnictwa ciągłe i czasopisma: *Słownik Biograficzny Polskich Nauk Medycznych XX w.* tom 1 zes. 4, „Medycyna Nowożytna” t. 2 zes. 2, *Rozprawy z Dziejów Oświaty* t. 37, „Kwartanik Historii Nauki i Techniki” zes. 4/95 oraz 1,2/96, „Analecta” zes. 1, 2/96, *Historia nauki polskiej – wiek XX. Nauki o Ziemi.*

Dyrektor Instytutu Historii Nauki PAN
prof. dr hab. med. Andrzej Śródka

Warszawa, 27 lutego 1997 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN W 1996 R.

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-ORGANIZACYJNA

1. Zebrania plenarne

a) 20 lutego 1996 – posiedzenie o charakterze interdyscyplinarnym – poświęcone znaczeniu odkrycia promieni X – w stulecie odkrycia K. Roentgena.

Referaty wygłosili: *Historia odkrycia promieni X przez Konrada Roentgena* – prof. dr hab. Roman Mierzecki (historyk chemii) – Warszawa; *Recepcja odkrycia Roentgena w Polsce na przełomie 19–20 wieku* – prof. dr med. Tadeusz Brzeziński (historyk medycyny) – Szczecin; *Początki radiologii klinicznej na ziemiach polskich* – dr med. Roman Meissner – (historyk medycyny) – Poznań.

Teksty referatów zostały opublikowane w „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny” (nr 2 1996 – prof. Tadeusz Brzeziński) oraz „Analecta” nr 1 1997.